

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΑΝΑΓΚΑΙΑ Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

ANTONIS ARGYROS

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

ΑΝΑΓΚΑΙΑ Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ
ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ.-

Του ΑΝΤΩΝΗ Π.ΑΡΓΥΡΟΥ

1.-ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ: Η επόμενη συνταγματική αναθεώρηση

1.1.-Το πολίτευμα της εθνεγερσίας προανήγγειλε και τροφοδότησε με τις ιδέες και τις αξίες του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού το πολίτευμα του Ρήγα Βενεστινλή «Νέα Πολιτική Διοικήσεις των κατοίκων της Ρούμελης, της Μ. Ασίας, των Μεσογείων Νήσων και της Βλαχομπογδανίας. Υπέρ των νόμων-ελευθερίας, ισότητας, αδελφότητας και της Πατρίδος» εμπνευσμένο από τα Γαλλικά κείμενα¹ του 1793 και 1795², αν και δεν εφαρμόσθηκε ποτέ, είχε με τη σειρά του σημαντική επιρροή επί της πολιτικής ιδεολογίας των επαναστατημένων Ελλήνων.

Στη διάρκεια του Αγώνα της Ανεξαρτησίας, οι Εθνικές Συνελεύσεις των επαναστατημένων Ελλήνων υιοθέτησαν τρία συνταγματικά κείμενα³: α) Το Προσωρινό Πολίτευμα της Ελλάδας (1.1.1822) –

¹ Βλ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ Ι. ΗΛΙΑΣ «ΟΙ ΓΑΛΛΙΚΕΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ 18ου αι.» Εκδότης ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, 1991

² Πρόκειται για τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη της 26 Αυγούστου 1789 που προτάχθηκε στο Σύνταγμα του 1791, τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη που προτάχθηκε στο Σύνταγμα της 24 Ιουνίου 1793, το οποίο όμως δεν εφαρμόστηκε ποτέ και τη Διακήρυξη των δικαιωμάτων και καθηκόντων του ανθρώπου και του πολίτη που προτάχθηκε στο Σύνταγμα της 22 Αυγούστου 1795.

³ Τα Ελληνικά Συντάγματα και η Ιστορία τους (1797-1875), Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου, Αθήνα 2012.

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

Σύνταγμα της Επιδαύρου β) Ο νόμος της Επιδαύρου (1923): Η αναθεώρηση του Προσωρινού Πολιτεύματος της Επιδαύρου, στις 13 Απριλίου 1823, από τη Β' Εθνική Συνέλευση, η οποία συνήλθε στο Άστρος Κυνουρίας. γ) Το Πολιτικό Σύνταγμα της Ελλάδας (1827) – Σύνταγμα της Τροιζήνας. Η Γ' Εθνική Συνέλευση συνήλθε αρχικά στην Πιάδα και στη συνέχεια, στην Τροιζήνα το 1827. Αφού εξέλεξε ομόφωνα τον Κόμη Ιωάννη Καποδίστρια «Κυβερνήτη της Ελλάδος» για επταετή θητεία, ψήφισε το «Πολιτικό Σύνταγμα της Ελλάδας».

Τα Συντάγματα αυτά ήταν επηρεασμένα από την τα γαλλικά Συντάγματα του 1793 και 1795, την Γαλλική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη, το «πολίτευμα» του Ρήγα Βελεστινλή (1797) και τα τρία Συντάγματα των Ιονίων Νήσων.

1.2.-Η αφετηρία του νέου Συντάγματος μας είναι το Σύνταγμα του 1975 που αποτελεί ουσιαστικά μια συστηματική κωδικοποίηση του συνταγματικού βίου της Ελλάδας και των εμπειριών του εθνικού μας βίου και λειτούργησε κατά τρόπο άψογο και το διάστημα της ισχύος του και της αδιάλειπτης και αρίστης λειτουργίας του. Νομίζω ότι πολλά ζητήματα που ρυθμίζει εξαντλητικά το Σύνταγμα μας δεν θα έπρεπε να είναι αντικείμενα του Συνταγματικού νομοθέτη⁴, πρέπει να αφαιρεθούν τα περιττά ενώ χρειαζόμαστε ένα περισσότερο λιτό και ευέλικτο Σύνταγμα που θα αντιμετωπίσει τις

⁴ Όπως την διάταξη άρθρου **18παρ 6 β** :«Νόμος ορίζει το όριο της ηλικίας των καθηγητών των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων εωσότου εκδοθεί ο νόμος αυτός οι καθηγητές που υπηρετούν αποχωρούν αυτοδικαίως μόλις λήξει το ακαδημαϊκό έτος μέσα στο οποίο συμπληρώνουν το εξηκοστό έβδομο έτος της ηλικίας τους.» του **άρθρου 100^α** «Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση και τη λειτουργία του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, καθώς και τα σχετικά με την υπηρεσιακή κατάσταση των λειτουργών και υπαλλήλων που υπηρετούν σε αυτό...Στο κύριο προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 88 παράγραφοι 2 και 5 και 90 παράγραφος 5.» **άρθρου 92** «*4. Οι υπάλληλοι των υποθηκοφυλακείων είναι δικαστικοί υπάλληλοι. Οι συμβολαιογράφοι και οι άμισθοι φύλακες υποθηκών και μεταγραφών είναι μόνιμοι εφόσον υπάρχουν οι σχετικές υπηρεσίες ή θέσεις. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου έχουν αναλογική εφαρμογή και σε αυτούς.

5. Οι συμβολαιογράφοι και οι άμισθοι φύλακες υποθηκών και μεταγραφών αποχωρούν υποχρεωτικά από την υπηρεσία μόλις συμπληρώσουν το εβδομηκοστό έτος της ηλικίας τους και οι λοιποί μόλις συμπληρώσουν το όριο που προβλέπει ο νόμος.»

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

προκλήσεις. «Περιπτώσιολογικές ρυθμίσεις δεν έχουν θέση στο Σύνταγμα»⁵ Δεν χρειάζεται ο τόπος μια νέα δειλή και αναιμική αναθεώρηση⁶ Όπως έλεγε ο καθηγητής Αντώνης Μανιτάκης «Η χώρα χρειάζεται, επειγόντως, να αλλάξει ριζικά και να προσαρμοστεί, αν θέλει να σωθεί. Για να αποφύγει τον επερχόμενο μαρασμό της, τη μοιραία γήρανσή της. Οι καιροί ου μενετοί.» ⁷

«Το Σύνταγμα του 1975 αντιμετώπισε αποτελεσματικά το συνολικό πρόβλημα της κρίσης των θεσμών που βασάνιζε τη χώρα. Ενταφίασε τον εθνικό διχασμό και εδραίωσε τη Δημοκρατία. Εξασφάλισε στη χώρα ένα ισχυρό κράτος ως εργαλείο για τη μεταρρύθμιση και την ανάπτυξη. Περιέλαβε ευρύτατη δέσμη δικαιωμάτων που συνέβαλαν στον κοινωνικό εκσυγχρονισμό. Διευκόλυνε την είσοδο της Ελλάδας στην ευρωπαϊκή οικογένεια», ήταν πραγματικά πρωτοποριακό Σύνταγμα για την εποχή του⁸. Το Σύνταγμα λειτούργησε ικανοποιητικά και δεν δημιουργήθηκαν αντίστοιχα ζητήματα «ανωμαλίας», όπως συνέβη σε προγενέστερα Συντάγματα»⁹.

1.2. Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ 1975-2019:

1.2.1.-Το Σύνταγμα της Ελλάδας του 1975 ψηφίστηκε στις 7 Ιουνίου 1975 (άρχισε να ισχύει από τις 11 Ιουνίου 1975) από την Ε΄ Αναθεωρητική βουλή και με αυτό καθιερώθηκε ως πολίτευμα η προεδρευόμενη κοινοβουλευτική δημοκρατία.

⁵ Βλ. Καθηγητής Φ. Σπυρόπουλος Πρακτικά ημερίδων ενώσεως τέως βουλευτών ,Αθήναι 2010 σελ 60.

⁶ [Οι εκάστοτε Αναθεωρήσεις ξεκινούν με ένα μεγάλο αριθμό άρθρων και τελικά ολοκληρώνεται η διαδικασία με ελάχιστα μη ουσιώδη ζητήματα,

⁷ Βλ ΑΝΤΩΝΗΣ ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ, «Αλλαγές συνταγματικές, χωρίς αναθεώρηση» εφ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 13.3.2016

⁸Βλ: Παναγιώτη Πικραμμένου: «Ο Κ. Καραμανλής και το Σύνταγμα του 1975» εφημερίδα: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 10-03-13

⁹ Βλ: ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ ΝΙΚΟΣ: «ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΧΘΡΟΙ ΤΟΥ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ 1800-2010» Εκδόσεις: ΠΟΛΙΣ

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

Το Σύνταγμα της Ελλάδας του 1975 συμπληρώνει το 2025 πενήντα χρόνια ζωής, αναθεωρήθηκε με το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων, το Ψήφισμα της 27ης Μαΐου 2008 της Η' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων και το Ψήφισμα της 25ης Νοεμβρίου 2019 της Θ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων, που δημοσιεύθηκε στο Φ.Ε.Κ. 187/Α'/28.11.2019. Το Σύνταγμα δημοσιεύθηκε σε ΦΕΚ Α 211/24.12.2019.

Η διαδικασία της αναθεώρησης προβλέπεται στο άρθρο 110 του Συντάγματος¹⁰ και στο άρθρο 119 του Κανονισμού της Βουλής. Σύμφωνα με το Σύνταγμα (άρθρο 110 παρ. 6) «Δεν επιτρέπεται αναθεώρηση του Συντάγματος πριν περάσει πενταετία από την περάτωση της προηγούμενης.¹¹» και συνεπώς μετά τη συμπλήρωση του χρόνου αυτού είναι δυνατή η έναρξη της διαδικασίας για μια νέα αναθεώρηση¹². Ευκαίριο θα ήταν να αντιμετωπισθεί συνολικά το ζήτημα των διατάξεων για την αναθεώρηση και ειδικά χρειάζεται νέα επεξεργασία η ρύθμιση για

¹⁰ «1. Οι διατάξεις του Συντάγματος υπόκεινται σε αναθεώρηση, εκτός από εκείνες που καθορίζουν τη βάση και τη μορφή του πολιτεύματος, ως Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, καθώς και από τις διατάξεις των άρθρων 2 παράγραφος 1, 4 παράγραφοι 1, 4 και 7, 5 παράγραφοι 1 και 3, 13 παράγραφος 1 και 26.

2. Η ανάγκη της αναθεώρησης του Συντάγματος διαπιστώνεται με απόφαση της Βουλής που λαμβάνεται, ύστερα από πρόταση πενήντα τουλάχιστον βουλευτών, με πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των μελών της σε δύο ψηφοφορίες που απέχουν μεταξύ τους έναν τουλάχιστον μήνα. Με την απόφαση αυτή καθορίζονται ειδικά οι διατάξεις που πρέπει να αναθεωρηθούν.

3. Αφού η αναθεώρηση αποφασιστεί από τη Βουλή, η επόμενη Βουλή, κατά την πρώτη σύνοδό της, αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των μελών της σχετικά με τις αναθεωρητέες διατάξεις.

4. Αν η πρόταση για αναθεώρηση του Συντάγματος έλαβε την πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, όχι όμως και την πλειοψηφία των τριών πέμπτων, σύμφωνα με την παράγραφο 2, η επόμενη Βουλή κατά την πρώτη σύνοδό της μπορεί να αποφασίσει σχετικά με τις αναθεωρητέες διατάξεις με την πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των μελών της.

5. Κάθε ψηφιζόμενη αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μέσα σε δέκα ημέρες αφότου επιψηφιστεί από τη Βουλή και τίθεται σε ισχύ με ειδικό ψήφισμά της.

6. Δεν επιτρέπεται αναθεώρηση του Συντάγματος πριν περάσει πενταετία από την περάτωση της προηγούμενης.»

¹¹ Η διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 110Σ δεν αναθεωρείται

¹² Σπύρος Βλαχόπουλος, Η σχέση των δύο Βουλών στη συνταγματική αναθεώρηση πηγή: <https://www.constitutionalism.gr/vlahopoulos-shesi-2-voulon-anatheorisi/>

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

τις απαιτούμενες πλειοψηφίες και οι αναγκαίες συναινέσεις. Είναι φαινόμενο στην περίπτωση που η προτείνουσα Βουλή συγκεντρώσει πλειοψηφία 180 ψήφων και η αποφασίζουσα βουλή με απλή πλειοψηφία ανατρέψει η διαμορφώσει νέες διατάξεις αντίθετες ενδεχομένως από την αρχική πρόταση. Θα ήταν μια εξαιρετική ευκαιρία για τον Τόπο αν το πολιτικό μας σύστημα δεχόταν η αναθεωρητική διαδικασία να ήταν πρωτοβουλία προερχόμενη από τον λαό(πχ από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, τους Επαγγελματικούς Συλλόγους όπως ΔΣΑ, ΤΕΕ, Οικονομικό Επιμελητήριο, ΓΕΣΣΕ, ΑΔΕΔΥ κλπ).

Το Σύνταγμα του 1975¹³ περιείχε εξ αρχής ευρύ κατάλογο ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις των καιρών και παραχωρούσε σημαντικές εξουσίες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Το κράτος δικαίου προστατευόταν αποτελεσματικώς, ενώ προβλεπόταν και η συμμετοχή της χώρας σε διεθνείς οργανισμούς και – εμμέσως – στην τότε ΕΟΚ.

Το Σύνταγμα της Ελλάδας του 1975 υπέστη, εξαιρετικά άστοχες προσπάθειες αναθεωρήσεως του αναθεωρήθηκε κατά διαστήματα (1986, 2001, 2008, 2019).

Με την αναθεώρηση το 1986¹⁴ συντελέστηκε εν όψει και της τότε

¹³Βλ: Πρακτικά της Βουλής:

1. Βουλή των Ελλήνων - Ε' Αναθεωρητική. Πρακτικά των συνεδριάσεων των υποεπιτροπών της επί του Συντάγματος 1975 Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, Αθήναι, Ιούλιος 1975.

2. Βουλή των Ελλήνων - Ε' Αναθεωρητική. Επίσημα Πρακτικά της Ολομέλειας της Επιτροπής του Συντάγματος 1975, Αθήναι 1975.

Βουλή των Ελλήνων - Ε' Αναθεωρητική. Πρακτικά των συνεδριάσεων της Βουλής επί των συζητήσεων του Συντάγματος 1975, Αθήναι, 1975.

Βουλή των Ελλήνων - Ε' Αναθεωρητική. Σύνταγμα 1975: Διάταξις κατ' άρθρον επισήμων σχεδίων - τροπολογιών - ψηφισθέντος τελικού κειμένου, Αθήναι, 1976.

¹⁴ Βλ: Μάνεσης Αριστόβουλος: Η συνταγματική αναθεώρηση του 1986, Παρατηρητής, 1989.

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

πολιτικής συγκυρίας, η παντελής αποδυνάμωση¹⁵ των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας¹⁶ και επήλθε μεταβολή του συστήματος σε «Πρωθυπουργοκεντρικό».¹⁷

Η Συνταγματική Αναθεώρηση του 2001¹⁸ που ήταν πολύ εκτεταμένη, δεν είχε τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Η Συνταγματική Αναθεώρηση του 2008 από την Η' Αναθεωρητική Βουλή¹⁹, ουδέν ουσιαστικό προσέφερε. Η αναθεώρηση περατώθηκε με τη δημοσίευση του από 27-5-2008 σχετικού ψηφίσματος στο ΦΕΚ, η οποία έγινε στις 2-6-2008.

Η αναθεώρηση του Συντάγματος 2019 ολοκληρώθηκε στις 25 Νοεμβρίου 2019²⁰ (Το Σύνταγμα δημοσιεύθηκε σε ΦΕΚ Α 211/24.12.2019).

Πρόκειται για την πέμπτη κατά σειρά αναθεώρηση του Ελληνικού Συντάγματος του 1975, η οποία ολοκληρώθηκε με το ψήφισμα της Θ' Αναθεωρητικής Βουλής της 25ης Νοεμβρίου 2019.

Ειδικότερα, εγκρίθηκαν οι ακόλουθες εννέα από τις προς συζήτηση αναθεωρητικές προτάσεις:

¹⁵ Βλ: ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΦΟΥΝΤΕΔΑΚΗ: Συνταγματικό Δίκαιο II (Πολιτικοί Θεσμοί)- Πανεπιστημιακές παραδόσεις 2011 ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ II (ΠΟΛΙΠΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ) «Το εύρος των προεδρικών αρμοδιοτήτων αποτέλεσε το αντικείμενο της αναθεώρησης του 1986, κατά την οποία αυτές μειώθηκαν δραστικά. Η αναθεώρηση κινήθηκε προς την κατεύθυνση του κοινοβουλευτικού χαρακτήρα του πολιτεύματος, αίροντας ρυθμίσεις που ενίσχυαν υπερβολικά τον πολιτευματικό ρόλο του αρχηγού του κράτους, χωρίς όμως να επιτύχει την ενδυνάμωση του Κοινοβουλίου. Προκάλεσε, έτσι, την υπερβάλλουσα ενίσχυση του πρωθυπουργοκεντρικού στοιχείου του πολιτεύματος, ανατρέποντας κάθε είδους αντίβαρο στην πολιτική εξουσία του Πρωθυπουργού.»

¹⁶ Βλ: Σπυρόπουλος Φίλιππος: Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ως 'ρυθμιστής του πολιτεύματος', Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1990.

¹⁷ Βλ: Γ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΥ «Από τη Γ' στη Δ' Ελληνική Δημοκρατία» σε Έντυπη Έκδοση Ελευθεροτυπία, Σάββατο 9 /2/2013

¹⁸ Στο Συνταγματικό Δίκαιο του καθηγητή Φ. Σπυρόπουλου (εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 2006) σελ. 348 αναφέρεται ότι: «Στην Αναθεώρηση του 2001 δεν τέθηκε ζήτημα ενίσχυσης των αρμοδιοτήτων του Προέδρου. Σιωπηρώς έγινε δεκτός ο περιορισμός τους το 1986»

¹⁹ Βλ: Προκοπή Παυλόπουλου: Το βιβλίο : Αναθεώρηση του Συντάγματος - Υπό το πρίσμα της κοινοβουλευτικής εμπειρίας. Εκδοτικός Οίκος Α. Α. Λιβάνη (2010), του ιδίου : Το δημόσιο δίκαιο στον αστερισμό της οικονομικής κρίσης, Εκδοτικός Οίκος Α. Α. Λιβάνη (2013)

²⁰ Βλ. Ψήφισμα της 25ης Νοεμβρίου 2019 της Θ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων.

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

1) Το άρθρο **32 παρ. 4** Συντάγματος που **αποσυνδέει την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας από την διάλυση της Βουλής**. Η σημαντικότερη αλλαγή είναι η αποσύνδεση της διάλυσης της Βουλής σε περίπτωση μη εκλογής ΠτΔ την τρίτη φορά. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 32 του νέου Συντάγματος, γίνονται 5 ψηφοφορίες, οι πρώτες δύο με 200 ψήφους και η τρίτη με 180 ψήφους. Εάν μετά από 3 δεν εκλεγεί ο πρόεδρος, η τέταρτη θα απαιτεί 151 ψήφους και η Πέμπτη εκλέγεται Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκείνος που συγκέντρωσε τη σχετική πλειοψηφία.

2) Το άρθρο **54 παρ. 4** Συντάγματος που αφορά στην **ψήφο των Ελλήνων που διαμένουν στο εξωτερικό**

3) Το άρθρο **86 παρ. 3** Συντάγματος, **περί ευθύνης υπουργών**. Με την αναθεώρηση καταργείται η σύντομη αποσβεστική προθεσμία και έτσι τα αδικήματα των υπουργών θα έχουν πια τον ίδιο χρόνο παραγραφής με αυτά των υπολοίπων πολιτών.

4) Το άρθρο **62** Συντάγματος που αναφέρεται στον **περιορισμό της βουλευτικής ασυλίας** αποκλειστικά για τα κοινοβουλευτικά καθήκοντα που σχετίζονται με τη βουλευτική ιδιότητα εντός ή εκτός Βουλής.

5) Το άρθρο **68 παρ. 2** Συντάγματος, με το οποίο δίνεται για πρώτη φορά το δικαίωμα στη κοινοβουλευτική μειοψηφία να προτείνει Εξεταστική Επιτροπή, με την υπογραφή 10 βουλευτών.

6) Το άρθρο **101α** Συντάγματος, το οποίο προβλέπει την **εκλογή των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών** με τα 3/5 της Διάσκεψης των Προέδρων, αντί των 4/5 που ισχύει σήμερα.

Το άρθρο **73** Συντάγματος για την **λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία**, δηλαδή τη δυνατότητα πολιτών να υποβάλουν προτάσεις νόμων για να συζητηθούν στη Βουλή.

Το Άρθρο **21** παρ 1 Συντάγματος, που αφορά στην **συνταγματική διασφάλιση του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος**.

Το άρθρο **96 παρ. 5** Συντάγματος, που αφορά τα **στρατιωτικά**

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

δικαστήρια²¹.

Δεν υπερψηφίστηκαν οι προτεινόμενες αλλαγές στο άρθρο 3 Συντάγματος για την θρησκευτική ουδετερότητα του κράτους και στα άρθρα 13, 33 και 59 Συντάγματος για την κατοχύρωση του πολιτικού όρκου και τις διακριτές σχέσεις κράτους – εκκλησίας.

Η Αναθεώρηση αυτή υπήρξε άτολμη²² και ουσιαστικά ελάχιστα απέδωσε από τα αναμενόμενα²³.

1.3.- ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΝΕΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

1.3.1.-Η πολυεπίπεδη εθνική κρίση²⁴(2009-2019) είναι αδιάψευστος μάρτυρας της αποτυχίας σε πολλά κρίσιμα εθνικά ζητήματα, αλλά και ταυτόχρονα παρουσιάζεται στην εποχή μας, ραγδαία η μεταβολή των συνθηκών από την τελευταία αναθεώρηση, αλλά και του διεθνούς περιβάλλοντος. Βέβαια η κρίση δεν είναι προϊόν των ατελειών του Συντάγματος κάθε άλλο μάλιστα, οφείλεται σε αρκετές περιπτώσεις στην μη τήρηση των συνταγματικών διατάξεων και των κειμένων νόμων,²⁵ αλλά πριν απ' όλα χρειάζεται απ' όλους και κυρίως από εκείνους που ορκίσθηκαν πίστη στο Σύνταγμα, πιστή και απαρέγκλιτη τήρηση των εκάστοτε Συνταγματικών διατάξεων και των νόμων του Κράτους²⁶. Όπως έχει διατυπώσει με τρόπο κλασσικό ο

²¹ «5. Τα στρατιωτικά δικαστήρια του στοιχείου α' της προηγούμενης παραγράφου συγκροτούνται κατά πλειοψηφία από μέλη του δικαστικού σώματος των ενόπλων δυνάμεων, που περιβάλλονται με τις εγγυήσεις λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας των λοιπών τακτικών δικαστικών λειτουργών κατά το άρθρο 87 παράγραφος 1 του Συντάγματος και εξομοιώνονται ως προς όλα με τους τακτικούς δικαστές.»

²² Στην αναθεώρηση του 2018-2019 η ΝΔ πρότεινε αλλαγές σε 57 (!) άρθρα και ο ΣΥΡΙΖΑ σε 16. Τελικά, έγινε αναθεώρηση 8 διατάξεων (πλην των μεταβατικών).

²³ Βλ . αναλυτικά σε Αυδίκος Γ., Παθογένειες του Συντάγματος και Αναθεώρηση, Στοχαστής, 2020, Αθήνα Α.Μανιτακης Η μελαγχολική ελαφρότητα της Αναθεώρησης :«...μία αναθεώρηση μάταιη, άκαιρη, άτοπη, ανώφελη, πολιτικά παραπλανητική και θεσμικά αλλοπρόσαλλη: ώδινεν συνταγματικό όρος και έτεκεν μικροσκοπικών μυν.» Καθημερινή, 04.03.2019

²⁴ Βλ σκέψεις σε ΣΤΕ (Ολ) 668/2012(Μνημόνιο) και ΕΔΔΑ Κουφάκη κατά Ελλάδος Προσφυγές υπ' αρ. 57665/12 και 57657/12, 07/05/2013 και μελέτες σε «Μελέτες επί του Μνημονίου» εκδ ΔΣΑ2013, ΝοΒ2012 τεύχος 60 Δεκεμβριος2012

²⁵ ΒΛ: Ν.Αλιβιζατος: « Το Σύνταγμα και οι εχθροί του στη νεοελληνική ιστορία 1800- 2010, Πόλις (2011)»

²⁶ ΒΛ: Ν.Αλιβιζατος «Ποια δημοκρατία για την Ελλάδα μετά την κρίση;» Πόλις(2013)

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

Montesquieu²⁷, «το καλύτερο πολίτευμα είναι εκείνο στο οποίο υπάρχουν θεσμικά όρια στην υπερβολική συγκέντρωση της εξουσίας, και τα καλύτερα όρια είναι όταν τα πράγματα έχουν έτσι διευθετηθεί «ώστε η (μία) εξουσία να αναχαιτίζει την (άλλη) εξουσία».

1.3.2.- Το άρθρο 110 του Συντάγματος ορίζει ότι οι διατάξεις του Συντάγματος υπόκεινται σε αναθεώρηση, εκτός από εκείνες που καθορίζουν τη βάση και τη μορφή του πολιτεύματος, ως Προεδρευομένης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, καθώς και από διατάξεις των άρθρων 2 παράγραφος 1, άρθρο 4 παράγραφοι 1,4 και 7, το άρθρο 5 παράγραφοι 1 και 3, το άρθρο 13 παράγραφος 1 και 26.

1.3.3.I-Χαρακτηριστικά του νέου συντάγματος πρέπει να είναι η **αμοιβαία λογοδοσία**²⁸ όλων των εξουσιών και η **αξιοκρατία** και η **διαφάνεια** λειτουργίας του πολιτεύματος. Κανείς απολύτως δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι υπεράνω του νόμου και κανείς δεν θα μπορεί να μένει ατιμώρητος, όπως συμβαίνει δυστυχώς σήμερα, σε πάμπολλες περιπτώσεις²⁹. Ακόμα το Σύνταγμα δεν ανέχεται να παραμένουν αναποζημίωτες ζημίες που κάποιος υφίσταται από ενέργειες οποιουδήποτε κρατικού οργάνου.³⁰

II.-Ο Τόπος όμως χρειάζεται ένα Σύνταγμα αντάξιο της Ιστορίας του και χρήσιμο για τη αντιμετώπιση των δυσκολιών των καιρών³¹, της γήρανσης του πληθυσμού και πολλών νέων πραγματικοτήτων που

²⁷ Βλ: σε άρθρο Αντώνη Μακρουδημήτρη: ΒΗΜΑ 04/02/2001 «Οι αρμοδιότητες του Προέδρου» «Το καλύτερο πολίτευμα είναι εκείνο στο οποίο υπάρχουν θεσμικά όρια στην υπερβολική συγκέντρωση της εξουσίας»

²⁸ Βλ. Μιχάλης Ν. Πικραμένος "Η λογοδοσία των δικαστών στη δημοκρατία: δημόσια εμπιστοσύνη στη δικαιοσύνη" (Ευρασία, Αθήνα 2022). και Δημήτρης Α. Σωτηρόπουλος «Λογοδοσία Στη Δημοκρατία Και Στη Δικαιοσύνη: Συχνά Ανεπείκαιρη, Πάντοτε Απαραίτητη» σε <https://www.dianeosis.org/2022/0>

²⁹ Βλ ΕΔΔΑ της 20.12.2022, Μπακογιάννη κατά Ελλάδας: Η άρνηση άρσης ασυλίας Υπουργού εμποδίζει την πρόσβαση της προσφεύγουσας σε δικαστήριο (προσφ. υπ' αρ. 31012/2019

³⁰ Βλ ΣτΕ 2527/2019).

³¹ Βλ όμως και την άποψη του Δημήτρη Μπελαντή «Συνταγματική αναθεώρηση, αλλαγές στη δομή του πολιτεύματος και άλλα δαιμόνια» <http://ekdohi.gr/> 20 Δεκεμβρίου 2014 ·

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

έχουν ενσκήψει και έχουν μεταβάλλει δραστικά και δραματικά ενίοτε το περιβάλλον σε παγκόσμιο και εθνικό επίπεδο και ιδίως της κλιματικής αλλαγής, της ανατροπής της παγκόσμιας ισορροπίας, την πρόοδο της επιστήμης, της τεχνολογίας και της επιχειρηματικής καινοτομίας, την ανάγκη διατήρησης ορισμένων πλευρών της παράδοσης και την εναρμόνισή τους με την ελληνική ιστορία και παράδοση, τις συγκλονιστικές μεταβολές στις σχέσεις των ανθρώπων, τη ραγδαία επέκταση της δημοκρατίας, αλλά και τις νέες απειλές που υφίσταται καθημερινά η Ελλάδα. Ο τόπος πλέον χρειάζεται οπωσδήποτε **την αναθεώρηση του Συντάγματος, αναπτυξιακό σχεδιασμό, την νέα αρχιτεκτονική του πολιτικού συστήματος και την διεύρυνση των δικαιωμάτων, την ανακατανομή του παραγόμενου νέου πλούτου και την αποκατάσταση των ίσων ευκαιριών και δικαιωμάτων στους χώρους της εργασίας.**

III.-Το Σύνταγμα μας, με βάση την εμπειρία από την εφαρμογή του και τα αποτελέσματα των προηγούμενων αναθεωρήσεων, χρειάζεται μια συνεκτική αναθεώρηση που θα αντιμετωπίσει: α)αποτελεσματικά την προστασία του δημοκρατικού πολιτεύματος β) τις παθογένειες του τρόπου λειτουργίας του κοινοβουλευτικού συστήματος, γ) τον αποτελεσματικό δικαστικό έλεγχο, όλων χωρίς εξαίρεση των πράξεων εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας ακόμη και της παραβίαση των διατάξεων που αφορούν στην καλή νομοθέτηση³² ή των *Interna corporis*³³ δ) την Ανεξαρτησία και αποτελεσματικότητα της δικαιοσύνης ε) θα αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της νέας εποχής στ)η δυνατότητα ίδρυσης μη κρατικών πανεπιστημίων υπό τη μορφή μη κερδοσκοπικών φορέων (άρθρο 16 Συντ.) και ζ) η προστασία του δικαιώματος στο κλίμα (άρθρο 24 Συντ.)και στο περιβάλλον η) για την Τεχνητή Νοημοσύνη και την 4η Βιομηχανική Επανάσταση (άρθρο 25) και στη διασφάλιση και την

³² Βλ.Χρ. Ντουχάνης, Ο δικαστικός έλεγχος του κύρους των κανόνων δικαίου και ιδίως των κανονιστικών διοικητικών πράξεων, ΘΠΔΔ 8-9/2017,795].

³³ Βλ. ΣτΕ 360/2017

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου³⁴, όσο και στη δίκαιη κοινωνική κατανομή του παραγόμενου πλούτου.

Σε κάθε περίπτωση η Αναθεώρηση, πρέπει να γίνει³⁵ για την θεραπεία των σοβαρών προβλημάτων που έχουν ανακύψει και έχουν οδηγήσει στην τρομακτική κρίση που όλοι βιώνουμε και σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να οδηγήσει στην επιβεβαίωση ή καθιέρωση δυσμενών ρυθμίσεων και πρέπει να έχει αποκλειστικό σκοπό την διεύρυνση και όχι την συρρίκνωση ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Η Αναθεώρηση δεν επιτρέπεται, ούτε μπορεί να γίνει, για να οδηγηθούμε τελικά σε θεσμική οπισθοδρόμηση ή και ακόμη σε «εκτροπή» του νομικού μας πολιτισμού.

1.3.4.-Η δημοσιονομική-υγειονομική κρίση, απεκάλυψε πλήρως την επιτακτική ανάγκη, για την αναμόρφωση του πολιτικού συστήματος μέσω μιας νέας ουσιαστικής και δραστηκής συνταγματικής Αναθεωρήσεως που δεν κατέστη δυνατή με την Αναθεώρηση του 2019. Υπάρχει, ωστόσο και η άποψη ότι δεν απαιτείται νέα Αναθεώρηση αλλά και η όχι επικρατούσα, η άποψη, ότι χρειάζεται κάτι πιο δραστικό της Αναθεωρήσεως του Συντάγματος, όπως η διαδικασία θέσπισης νέου Συντάγματος κι αυτό «θα μπορεί να εξασφαλιστεί» εν όψει και του άρθρου 110 παρ 1 Συντάγματος: «Οι διατάξεις του Συντάγματος υπόκεινται σε αναθεώρηση, εκτός από εκείνες που καθορίζουν τη βάση και τη μορφή του πολιτεύματος, ως Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, καθώς και από τις διατάξεις των άρθρων 2 παράγραφος 1, 4 παράγραφοι 1, 4 και 7, 5 παράγραφοι 1 και 3, 13 παράγραφος 1 και 26.³⁶»

³⁴ Η διαφανής και δίκαιη αντιμετώπιση των τεράστιων ηθικών ζητημάτων που αναφύονται κατά την υποκατάσταση της λήψης αποφάσεων του ανθρώπου από τις μηχανές και ιδίως της απονομής της Δικαιοσύνης από τον «φυσικό δικαστή» και βλ.Πετράκου Δ. (2020) «Τεχνητή νοημοσύνη και δικαιοσύνη. Συνταγματική θεμελίωση, κίνδυνοι και προοπτικές», Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου (ΕφημΔΔ), σ.654

³⁵Βλ: Νίκος Σαρρής« Η επικείμενη αναθεώρηση του συντάγματος ως συμβολή στην αντιμετώπιση της κρίσης εμπιστοσύνης στο πολιτικό σύστημα » <http://www.seedcenter.gr/>

³⁶ Οι διατάξεις αυτές είναι: Άρθρο 2 - Πρωταρχικές υποχρεώσεις της πολιτείας1. Ο σεβασμός

2.- ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΓΙΑ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

2.1.-Σημαντικά ζητήματα που αφορούν την Αναθεώρηση :

2.1.1.-Η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης³⁷ είναι στενά συνυφασμένη με τις αλληλένδετες αρχές του Κράτους Δικαίου ³⁸ Αναφορά στις διατάξεις των άρθρων 90 παρ 5,91 παρ 1β,88παρ2, 5,99,100.-

Η απόλυτη καθιέρωση της Δικαστικής Ανεξαρτησίας³⁹, με την επιλογή της Ηγεσίας της Δικαιοσύνης⁴⁰ από τις Ολομέλειες των Ανωτάτων Δικαστηρίων και το Υπουργικό Συμβούλιο, τροποποιουμένου σχετικά του άρθρου 90 παρ 5 Σ.

και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας.Άρθρο 4 - Ισότητα των Ελλήνων¹. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου.⁴. Μόνο Έλληνες πολίτες είναι δεκτοί σε όλες τις δημόσιες λειτουργίες, εκτός από τις εξαιρέσεις που εισάγονται με ειδικούς νόμους.⁷. Τίτλοι ευγένειας ή διάκρισης ούτε απονέμονται ούτε αναγνωρίζονται σε Έλληνες πολίτες .Άρθρο 5 - Ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, προσωπική ελευθερία¹. Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη.³. Η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη. Κανένας δεν καταδιώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο περιορίζεται, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος.Άρθρο 13 - Θρησκευτική ελευθερία¹. Η ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης είναι απαραβίαστη. Η απόλαυση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων δεν εξαρτάται από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις καθενός.Άρθρο 26 - Διάκριση των εξουσιών¹. Η νομοθετική λειτουργία ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.². Η εκτελεστική λειτουργία ασκείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση.³. Η δικαστική λειτουργία ασκείται από τα δικαστήρια· οι αποφάσεις τους εκτελούνται στο όνομα του Ελληνικού Λαού.

³⁷ Δημητρίου Γ. Ραΐκου «Η αμεροληψία κατά την απονομή της δικαιοσύνης», ομιλία στην ημερίδα ΕΔΔ-ΚΕΔΙΒΑ της 3-4-2014, ανάρτηση στην ιστοσελίδα της Ένωσης Διοικητικών Δικαστών.

³⁸ Ε. Κρουσταλάκης, Η δικαστική εξουσία, η ανεξαρτησία της και η κοινή γνώμη, ΕλλΔνη 27[1986].36 επ.

³⁹Ο Πρόεδρος του ΣτΕ Κ. Μενουδάκος προτείνει: «Γίνεται μεγάλη συζήτηση για το ποιος επιλέγει τον πρόεδρο και τους αντιπροέδρους των ανώτατων δικαστηρίων. Νομίζω ότι αυτή είναι λάθος συζήτηση, διότι πραγματικά δεν μπορεί να βρεθεί ο ιδανικός τρόπος και το ιδανικό εκλεκτορικό σώμα, το οποίο δεν θα είχε κάποιες αδυναμίες. Αυτό που πρέπει να γίνει -και είναι το τέταρτο σημείο που προτείνω-, είναι να καταργηθεί ο βαθμός του προέδρου», πηγή: www.enet.gr 12 Φεβ 2013.

⁴⁰ Βλ: Γ. Κουμάντος: «Δικαιοσύνη: Ο μύθος και πραγματικότητα», Γ. Κουμάντος, Στόχος: η δημοκρατία, Αθήνα 1975,152επ.

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

Η Συνταγματική αναθεώρηση του 2001 προσέθεσε σημαντικά και ενδιαφέροντα στο τομέα της υπερασπίσεως των ατομικών δικαιωμάτων, χωρίς όμως να βελτιώσει τα προβλήματα απονομής της δικαιοσύνης⁴¹ και επιλογής της Ηγεσίας της, πλην της θεσπίσεως τετραετούς θητείας για τους Προέδρους των Ανωτάτων Δικαστηρίων. Σήμερα η κοινωνία πιστεύει, ότι το σημερινό σύστημα επιλογής⁴² της Ηγεσίας της Δικαιοσύνης είναι διαβλητό, υπάρχει δε όχι για εξυπηρετεί στο σύνολο του την Δικαστική Ανεξαρτησία, αλλά για να εξυπηρετεί εκάστοτε άλλες προθέσεις της πολιτικής. Η αποτυχία της καθυπόταξης της Ηγεσίας της Δικαιοσύνης στα κελεύσματα της πολιτικής, επιβεβαιώνει την ανάγκη της μελέτης προσαρμογής του συστήματος με στόχο την διεύρυνση της Ανεξαρτησίας. Όμως θα ήταν απολύτως άδικο και αναληθές να μην καταθέσουμε την άποψη ότι, η μετά το 1974 οι Ηγεσίες της Δικαιοσύνης, στάθηκαν στο ύψος τους και απέιχαν από επηρεασμούς από την Πολιτική Εξουσία και οι αντίθετες περιπτώσεις και ελάχιστες υπήρξαν ,αλλά κυρίως κατέστησαν γρήγορα δακτυλοδεικτούμενες. Έτσι και εδώ οι φορείς της Εξουσίας είναι εκείνοι που προσδίδουν με την συμπεριφορά τους το κύρος του υψηλού αξιώματος. Η Ανεξαρτησία του Δικαστή είναι το θεμέλιο του Κράτους Δικαίου, είναι τρόπος ζωής και δευτερόντως κανόνας. Η ανεξαρτησία και η αμεροληψία των Δικαστών αποτελούν αδιαπραγμάτευτες και απαράγραπτες βασικές προϋποθέσεις του τρόπου λειτουργίας της Δικαιοσύνης⁴³.

Σε κάθε περίπτωση η Συνταγματική Αναθεώρηση θα μπορούσε να δώσει πολλά περισσότερα και μάλιστα στον κρίσιμο τομέα της απονομής της δικαιοσύνης, θα μπορούσε να ανακόψει την «επέμβαση» της Πολιτικής εξουσίας στα ζητήματα εσωτερικής οργάνωσης της Δικαιοσύνης (όπως στην επιλογή από το

⁴¹ βλ: Κ. Μποτόπουλος, Τα Νέα, 22.7.09.

⁴² Βλ: Αντώνης Π. Αργυρός: «Η Δικαιοσύνη σε δοκιμασία «Ελληνική Δικαιοσύνη, τόμος 48ος, τεύχος 2ο 2007.

⁴³ Βλ: Μιχάλης Ντόστας - Πρωτόδικης «Η επικείμενη Αναθεώρηση του Συντάγματος και η Δικαιοσύνη» (δημοσίευση στο <http://www.ethemis.gr/>)

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

Υπουργικό Συμβούλιο της Ηγεσίας της) που έχει σαν συνέπεια την άμεση σχέση με την δικαστική ανεξαρτησία. Η Ελληνική Βουλή στην Αναθεωρητική Λειτουργία της στο παρελθόν κατά την δεν θέλησε ν' ακούσει την σώφρονα πρόταση του Συμβουλίου της Επικράτειας για τον τρόπο επιλογής της Ηγεσίας της Δικαιοσύνης, όπως η πρόταση αυτή διατυπώνεται στη Απόφαση της Ολομέλειας 6/2000, ούτε έκανε τον κόπο να λάβει υπ' όψη της την εισήγηση της Επιτροπής του ΣτΕ για τη Αναθεώρηση με αριθμό 3/2000 Απόφαση της Ολομέλειας του ΣτΕ (βλ και την 14/1998 Διοικητική Ολομέλεια του Αρείου Πάγου). Αν επιθυμούν οι εκάστοτε κυβερνώντες να καταστήσουν την δικαιοσύνη πραγματικά Ανεξάρτητη τότε πρέπει να αποφασίσουν να αφήσουν την επιλογή της Ηγεσίας της στην ίδια και με σημαντικό κριτήριο επιλογής την Αρχαιότητα. Όλοι πλέον εισηγούνται τροποποίηση της διαδικασίας επιλογής της ηγεσίας της Δικαιοσύνης του άρθρου 90 Σ. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο τρόπος που σήμερα εφαρμόζεται, δηλαδή η επιλογή να γίνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, με την παρεμβολή της διαδικασίας της Βουλής, έχει πολλές φορές επικριθεί λόγω επιλογών, που έγιναν με καθαρά πολιτικά κριτήρια ή κατά βάνανυση παραβίαση της ιεραρχίας, στο απώτερο παρελθόν.

Για τον εξορθολογισμό αυτής της διαδικασίας προτείνεται:

- 1) **Η επιλογή Αντιπροέδρων των Ανωτάτων Δικαστηρίων:**
να γίνεται από την Ολομέλεια του οικείου δικαστηρίου, όμως να περιορίζεται μεταξύ των αρχαιότερων δικαστών του οικείου δικαστηρίου.
- 2) **Η επιλογή προέδρων των Ανωτάτων Δικαστηρίων;**
Ο Πρόεδρος προτείνονται τρεις Αντιπρόεδροι από την Ολομέλεια του οικείου δικαστηρίου, μεταξύ των Αντιπροέδρων του δικαστηρίου αυτού και τελικά την επιλογή να ενεργεί το Υπουργικό Συμβούλιο μεταξύ των προτεινομένων.
Το αυτό κατ' αναλογία θα πρέπει να ισχύσει και για τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου.

3) Θητεία:

Ερώτημα τίθεται αν θα πρέπει να θεσπισθεί θητεία και για τους Αντιπροέδρους των Ανωτάτων Δικαστηρίων.

Ήδη με συνταγματική διάταξη ορίζεται ότι η θητεία του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικράτειας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς και του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και των Γενικών Επιτρόπων των Διοικητικών Δικαστηρίων και του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των τεσσάρων ετών, ακόμη και αν ο δικαστικός λειτουργός, που κατέχει τη θέση, δεν καταλαμβάνεται από το όριο ηλικίας. Θεωρώ ότι δεν μπορεί να υπάρξει θητεία για τους Αντιπροέδρους ή δε θητεία των Προέδρων κλπ αυξηθεί στα πέντε έτη, όμως ουδείς να προάγεται εάν καταλαμβάνεται από το όριο ηλικίας τα επόμενα δυο έτη.

4).- Οριο ηλικίας δικαστικών λειτουργών (άρθρο 88 παρ 5Σ) Τροποποίηση της διατάξεως με κατάργηση της διάταξης και σκοπό την καθιέρωση νομοθετικά ενιαίου ορίου ηλικίας ανεξαρτήτως βαθμού του 70 έτους.

5) Κατάργηση κάθε ελέγχου του Υπουργού Δικαιοσύνης: α) της διατάξεως του άρθρου 91 παρ3 «3. Την πειθαρχική αγωγή εγείρει και ο Υπουργός της Δικαιοσύνης.» β) της διατάξεως του άρθρου 91 παρ3 3. «Αν ο Υπουργός Δικαιοσύνης διαφωνεί με την κρίση ανώτατου δικαστικού συμβουλίου, μπορεί να παραπέμπει το ζήτημα στην ολομέλεια του οικείου ανώτατου δικαστηρίου, όπως νόμος ορίζει» και της διατάξεως του άρθρου 91 παρ4 «*4. Οι αποφάσεις της ολομέλειας ως δευτεροβάθμιου ανώτατου δικαστικού συμβουλίου για το ζήτημα που έχει παραπεμφθεί σε αυτήν, καθώς και οι αποφάσεις του ανώτατου δικαστικού συμβουλίου, είναι υποχρεωτικές⁴⁴.»

2.1.2.-Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΝΟΜΩΝ

⁴⁴ Για τον Υπουργό

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

Η αναβίβαση του ΑΕΔ⁴⁵, σε «Συνταγματικό» Δικαστήριο που θα επιλύει τελικώς τα πάσης φύσεως συνταγματικά ζητήματα, με την χορήγηση δικαιώματος ατομικής προσφυγής από οποιονδήποτε πολίτη και την καθιέρωση προληπτικού ελέγχου συνταγματικότητας των νόμων και των κανονιστικών πράξεων από το Συμβούλιο της Επικράτειας. Προτείνεται βέβαια να διατηρήσουν όλα τα δικαστήρια (όλων των βαθμιδών και δικαιοδοσιών) το συγκεκριμένο έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων με ειδικότερες ρυθμίσεις και επιβάλλεται ο αυστηρός προληπτικός δικαστικός έλεγχος των Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου. Όλες χωρίς καμιά εξαίρεση οι πράξεις των άλλων λειτουργιών (Εκτελεστικής και νομοθετικής και πλέον και των *interna corporis* (εσωτερικά ζητήματα) της Βουλής) προτείνεται να ελέγχονται από τα δικαστήρια (βλ τις 18/1871 και 23/1897 αποφάσεις του ΑΠ) κατά το άρθρο 93 παρ. 4Σ⁴⁶.

Η άποψη της διατήρησης του υπάρχοντος συστήματος του διάχυτου ελέγχου⁴⁷ έχει σημαντικά πλεονεκτήματα, όπως, είπε ο Σύμβουλος του ΣΤΕ Ν. Ρόζος: «η αφηρημένη και «εν κενώ» ερμηνεία του Συντάγματος από το Συνταγματικό Δικαστήριο²⁷ έχει το μέγιστο μειονέκτημα ότι το τυχόν σφάλμα δεν διορθώνεται, ενώ με το σύστημα του διάχυτου ελέγχου δίνονται πολλοί ερμηνευτικοί χρωματισμοί στους νόμους και το Σύνταγμα, ανάλογα με την εξέλιξη των συνθηκών και των ηθών, της ζωής δηλαδή, και το πλήθος των περιπτώσεων. Τέλος, είναι οποτεδήποτε δυνατή η διόρθωση της εσφαλμένης κρίσεως. Δεν πρέπει επίσης να

⁴⁵ Το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, το οποίο θεσμοθετείται με βάση το άρθρο 100 του Συντάγματος, έχει αρμοδιότητες εκλογοδικείου (έκπτωση βουλευτών λόγω κωλύματος ή ασυμβιβαστού, έλεγχος δημοψηφίσματος) και αρμοδιότητα να επιλύει τη σύγκρουση απόψεων ανώτατων δικαστηρίων σχετικά με την έννοια ή τη συμφωνία με το Σύνταγμα διατάξεων τυπικού νόμου.

⁴⁶ Βλ: Νικολάου Κλαμαρή «Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και οι Συνταγματικές Αναθεωρήσεις από χθές στο σήμερα» «Δικαστική Ανεξαρτησία και έλεγχος της συνταγματικότητας (1911-2006)» Ανάπτυξη ημερίδας 27.11.2006.

⁴⁷ Με τον ν. 3900/2010 νομίζω επιτυγχάνεται περιορισμός του διάχυτου ελέγχου βλ: ΤΑΣΟΣ Γ ΠΡΟΥΣΑΝΙΔΗΣ: Ο Νόμος 3900/2010, Οι θεσμικές αλλαγές στη Δικονομία του Συμβουλίου της Επικράτειας. Δημοσιευμένο στην ΕΔΔΔ 2011, σελ. 898 επ.

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

παροράται το ότι με την ίδρυση Συνταγματικού Δικαστηρίου⁴⁸ θα επιβραδυνθεί κατά πολύ η απονομή της δικαιοσύνης και θα μειωθεί η εφαρμογή του Συνταγματικού Δικαίου. Ειδικότερα, η προβολή λόγου περί αντισυνταγματικότητας θα είναι προνόμιο μόνον εκείνων που θα έχουν την οικονομική δυνατότητα να διαρκέσει μεγάλο χρονικό διάστημα η δίκη. Συνεπώς θα προτιμάται η προβολή λόγων περί αντιθέσεως στο κοινοτικό δίκαιο και στην Ε.Σ.Δ.Α. Για όλους αυτούς τους λόγους, η ίδρυση Συνταγματικού Δικαίου στην Ελλάδα, πέραν του ότι είναι αντίθετη στη συνταγματική μας παράδοση και του ότι γεννά πολύ περισσότερα προβλήματα απ' όσα επιλύει, είναι ύποπτη, ανεξήγητη και αποκρουστέα.»⁴⁹ Αλλωστε όπως είπε και ο Αντιπροέδρος του ΑΠ ε.τ. κ. Κυριτσάκης: «Ο "διάχυτος" δικαστικός έλεγχος, όπως ισχύει σήμερα (άρθρ. 93 παρ. 4 Συντάγματος), επιβάλλεται και, πρέπει, να διατηρηθεί, αφού αυτό αποτελεί, ιστορικό και ουσιαστικώς ορθό επίτευγμα της δημοκρατίας και ειδικότερη έκφραση και εφαρμογή της ιεραρχίας των κανόνων του δικαίου, ουσιαστικό στοιχείο της λειτουργικής ανεξαρτησίας των δικαστών και εν τελεί θεμελιώδη εγγύηση του κράτους δικαίου. Όπως έχει αποκρυσταλλωθεί στη συνείδηση των νομικών και όσων από τους πολίτες έχουν γνώση του θέματος, ο διάχυτος έλεγχος αποτελεί το στολίδι της νομολογίας και της ελληνικής έννομης τάξης και συναρτάται απόλυτα με το δεδικασμένο.»⁵⁰

⁴⁸ Βλ: Γεώργιος Γεραπετρίτης «Συνταγματικό Δικαστήριο στην Ελλάδα: Μία όψιμη εμφύτευση» (2006) Εφαρμογές Δημοσίου Δικαίου 53.

⁴⁹ Βλ: Νίκος Ρόζος, Σύμβουλος Επικράτειας, Δ.Ν. σε Περιοδικό Δίκη Έτος [2006] -Ιούλιος - Αύγουστος 2006 «Η ίδρυση Συνταγματικού Δικαστηρίου με την προσεχή αναθεώρηση του Συντάγματος».

⁵⁰ Βλ: Δημητρίος Κυριτσάκης: Αναθεώρηση του Συντάγματος, ΝΟΜΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ Ε.ΝΟ.Β.Ε. - ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕ-ΚΕΜΒΡΙΟΣ 2006 - ΤΕΥΧΟΣ 40

Αξίζει να σημειωθεί, βέβαια, ότι ο Αντώνης Μανιτάκης⁵¹ έχει πει: «Δεν βλέπω, κατά συνέπεια, άλλη αιτιολογία για την ίδρυση Συνταγματικού Δικαστηρίου εκτός από μία, που δεν ομολογείται τον έλεγχο της δικαστικής εξουσίας από την πολιτική με την ουσιαστική στέρηση του δικαστή και κάθε δικαστή της εξουσίας που έχει, πάνω από έναν αιώνα, να ελέγχει τη συνταγματικότητα των νόμων.»

2.1.3.ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ -Θεσμοθέτηση του « Ανωτάτου Συμβουλίου της Δικαιοσύνης» που θα είναι και το «Εθνικό Συμβούλιο Μεταρρύθμισης Δικαιοσύνης». Δηλαδή ενός συμβουλευτικού οργάνου της Πολιτείας, μιας συντονιστικής επιτροπής από όλους τους λειτουργούς της δικαιοσύνης με θεσμική ιδιότητα(ηγεσίες δικαστηρίων συνδικαλιστικές οργανώσεις δικαστών, Ολομέλεια Δικηγόρων, Συμβολαιογράφων), που να βάλουν το ζήτημα τι πρέπει να γίνει για την βελτίωση του όλου συστήματος απονομής της δικαιοσύνης. Το ζήτημα της αποτελεσματικότητας του δικαστικού συστήματος δεν μπορεί να προχωρήσει εάν δεν υπάρχει ένας ανώτατος φορέας που θα έχει την ευθύνη του κι αυτός ο φορέας πρέπει να απηχεί τις απόψεις όλων των παραγόντων της δικαιοσύνης ώστε να ενεργεί με την αναγκαία συναίνεση. Υπάρχει ένα επιτυχημένο πρότυπο το ΔΣ της Σχολής Δικαστών ΕΣΔΙ. Το ζήτημα δεν μπορεί να επιλύεται κάθε φορά αποσπασματικά. Εκείνοι που μετέχουν πρέπει να ξέρουν τις συνέπειες των αποφάσεων τους με σεβασμό στη Δημοκρατία και τον πολίτη .

⁵¹ΒΛ: «Η δικαστική εξουσία υπό «δικαστική αντίληψη»; ΤΟ ΒΗΜΑ: 2 Αξίζει να σημειωθεί ότι το Γερμανικό σύστημα απονομής της Δικαιοσύνης προβλέπει την ύπαρξη «λαϊκών δικαστών» π.χ.: Τα πρωτοβάθμια δικαστήρια εργατικών διαφορών (ως δικαστήρια των Lander). Οι υποθέσεις εκδικάζονται σε τμήματα από έναν επαγγελματία δικαστή και δύο λαϊκούς δικαστές, εκ των οποίων ένας εκπροσωπεί τον εργαζόμενο και ένας τον εργοδότη. Τα εφετεία εργατικών διαφορών (επίσης δικαστήρια των Lander) αποφασίζουν επί προσφυγών κατά αποφάσεων των πρωτοβάθμιων δικαστηρίων εργατικών διαφορών. Και στην περίπτωση αυτή, τα τμήματα αποτελούνται από έναν επαγγελματία και δύο λαϊκούς δικαστές. Τα διοικητικά δικαστήρια αποτελούνται από τρεις επαγγελματίες δικαστές και δύο λαϊκούς δικαστές.5/06/2006.

2.1.4.-ΛΟΓΟΔΙΟΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ .- Η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Είναι αυτονόητο ότι η κρατική Εξουσία με οποιαδήποτε μορφή της, πρέπει να ασκείται σύμφωνα με το Σύνταγμα ,την ΕΣΔΑ, και την Ευρωπαϊκή έννομη τάξη και υπόκειται σε πλήρη έλεγχο της δικαστικής εξουσίας. Η Ανεξαρτησία της δικαιοσύνης δεν σημαίνει ότι είναι ανέλεγκτη. Υπάρχουν αποτελεσματικοί μηχανισμοί ελέγχου⁵². Ακόμα δεν πρέπει να αγνοείται ότι υπάρχουν δύο δικαστήρια, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΔΑ) και το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), από τα οποία με τον έναν ή τον άλλο τρόπο δίνουν λύσεις σε πολύ σημαντικά ζητήματα, όπως στην περίπτωση του «βασικού μετόχου⁵³»που αφορούσε τροποποίηση του άρθρου 14παρ 9 Συντάγματος ,την υπόθεση του ασυμβίβαστου ασκήσεως επαγγέλματος από βουλευτή που αφορούσε τροποποίηση του άρθρου 57 Συντάγματος ⁵⁴,την περίπτωση μη παροχής αδείας απο την Βουλή για την άσκηση ποινικής διώξεως σε βάρος βουλευτή-Υπουργού. ⁵⁵Οι αποφάσεις των διεθνών αυτών δικαστηρίων επηρεάζουν άμεσα την λειτουργία των θεσμών και την ζωή μας. Αυτό είναι ένα ζήτημα που δεν αφήνει αδιάφορη την λειτουργία της Δικαιοσύνης και πρέπει να γίνονται σεβαστές και να εφαρμόζονται άμεσα από την Διοίκηση. Η εφαρμογή των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ως θεμελιώδης προϋπόθεση σεβασμού της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) Αυτονόητη είναι ευθύνη του κράτους **από παράνομες πράξεις οργάνων του** για αποζημίωση από πρόδηλο σφάλμα του δικαστικού λειτουργού⁵⁶

⁵² Δημητρίου Γ. Ραΐκου «Δικαστική ανεξαρτησία και αμεροληψία : πειθαρχικός έλεγχος των δικαστικών λειτουργών για σφάλματα της δικανικής κρίσης», Σάκουλας 2008 (ιδίως σελίδες 88-96).

⁵³ Αθ. Τσεβάς, Το ασυμβίβαστο του 'βασικού μετόχου' μεταξύ ελευθερίας της επικοινωνίας και του κοινοτικού δικαίου των δημοσίων συμβάσεων, ΔιΜΜΕ, 3/2004. 323-338.

⁵⁴ ΕΔΔΑ Υπόθεση Λυκουρέζος κατά Ελλάδας (Προσφυγή αριθ. 33554/03)

⁵⁵ Βλ. ΕΔΔΑ υπόθεση Μπακογιάννη κατά Ελλάδος της 20.12.22 (αρ. προσφ. 31012/19) είναι μια σημαντική απόφαση, με την οποία κρίθηκε ότι η πρόσβαση σε δικαστήριο είναι ένα θεμελιώδες δικαίωμα κάθε πολίτη που θεσπίζεται ως ειδική έκφανση της δίκαιης δίκης στο άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ και στο άρθρο 14 παρ. 1 του ΔΣΑΠΔ

⁵⁶ Βλ 1501/2014, 2527/2019 contra ΣτΕ 799-803/2021 αποφάσεις Ολομ. ΣτΕ και Αντώνης Αργυρός «Αστική Ευθύνη του Δημοσίου, Το Δικαίωμα Αποζημίωσης» Νομική Βιβλιοθήκη,2021

2.1.5.-Η ενδυνάμωση⁵⁷ των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας, όπως αυτές ίσχυαν υπό το αρχικό Σύνταγμα του 1975 (άρθρο 35: Αρμοδιότητες που δεν έχρηζαν υπουργικής υπογραφής, άρθρα 38 παρ. 3, 39 παρ. 1: Σύγκληση του Υπουργικού Συμβουλίου και του Συμβουλίου της Δημοκρατίας υπό τη προεδρία του, άρθρο 42: Κύρωση των νόμων, άρθρο: 48 Κήρυξη της χώρας σε κατάσταση πολιορκίας, άρθρο 37: διορισμός Πρωθυπουργού, άρθρο 38: παύση της Κυβερνήσεως), με σκοπό την δημιουργία ισορροπίας μεταξύ των αρμοδιοτήτων του Προέδρου της Δημοκρατίας και των εκλεγμένων Κυβερνήσεων. Εφικτό θα ήταν να «επανέλθουν» οι αρμοδιότητες που διέθετε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας πριν από την αναθεώρηση του 1985. Οι αρμοδιότητες αυτές (προ του 1985) του ΠτΔ ήταν σαφείς, συγκεκριμένες και διατηρούσαν ένα καθεστώς ισορροπίας στη συνύπαρξή του με τις εκλεγμένες κυβερνήσεις.

2.1.6.-Η δυνατότητα ίδρυσης μη κρατικών Πανεπιστημίων: Το άρθρου **16Σ** για την ίδρυση μη κρατικών μη κερδοσκοπικών πανεπιστημίων κρίνεται αναγκαία η αναθεώρηση της απόλυτης απαγόρευσης δραστηριοποίησης της ιδιωτικής πρωτοβουλίας όσον αφορά την παροχή ανώτατης εκπαίδευσης. Πυρήνα της προτεινόμενης συνταγματικής ρύθμισης αποτελεί η δυνατότητα ίδρυσης και λειτουργίας ανώτατων σχολών αποκλειστικώς και μόνο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα από ιδιώτες, υπό τον αυστηρό έλεγχο και την εποπτεία του Κράτους με ενδυνάμωση και πλήρη ανεξαρτησία των Δημόσιων ΑΕΙ.

2.1.7.-Την τροποποίηση του άρθρου 37 παρ 3Σ για την «υπηρεσιακή κυβέρνηση»⁵⁸ Όταν κανένα κόμμα δεν κατορθώνει

⁵⁷ Στο Συνταγματικό Δίκαιο του καθηγητή Φ. Σπυρόπουλου (εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 2006) σελ. 348 αναφέρεται ότι: «Στην Αναθεώρηση του 2001 δεν τέθηκε ζήτημα ενίσχυσης των αρμοδιοτήτων του Προέδρου. Σιωπηρώς έγινε δεκτός ο περιορισμός τους το 1986»

⁵⁸ «Η υπηρεσιακή κυβέρνηση πρέπει να εγκαταληφθή άπαξ δια παντός, διότι είναι παραφθοράς του πολιτεύματος, αντισυνταγματικής αναστολής του κοινοβουλευτικού συστήματος, θεσμοποιημένη ομολογία της αδυναμίας των πολιτικών κομμάτων να διενεργήσουν τιμιάς εκλογάς και μόνιμον εμπόδιον εις το να δημιουργηθούν ποτέ τέτοια πίστις και τέτοια συνειδήσις πολιτικής ευθύνης» υπεστήριξε ο διακεκριμένος καθηγητής του Δημοσίου Δικαίου Φαίδων Βεγλερής (1903-1998)

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

να σχηματίσει αυτοδύναμη κυβέρνηση είτε μετά από εκλογές είτε μετά την απαλλαγή της προηγούμενης κυβέρνησης από τα καθήκοντά της, λόγω παραίτησής της ή απόσυρσης της εμπιστοσύνης της Βουλής. Αν κανένα κόμμα δεν μπορέσει να σχηματίσει κυβέρνηση που να έχει την εμπιστοσύνη της Βουλής, τότε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, σύμφωνα με το άρθρο 37 παρ. 3 του Συντάγματος, επιδιώκει το σχηματισμό Κυβέρνησης από όλα τα κόμματα της Βουλής για τη διενέργεια εκλογών και διαλύει τη Βουλή. Αν ούτε αυτό καταστεί δυνατόν, τότε αναθέτει στον Πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας ή του Αρείου Πάγου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου το σχηματισμό Κυβέρνησης όσο το δυνατόν ευρύτερης αποδοχής, για να διενεργήσει εκλογές, και διαλύει τη Βουλή. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει τη διακριτική ευχέρεια να επιλέξει ποιον θα διορίσει Πρωθυπουργό ανάμεσα στους Προέδρους των τριών ανώτατων δικαστηρίων της χώρας, με γνώμονα πάντα την όσο το δυνατόν ευρύτερη αποδοχή του. η πρακτική των υπηρεσιακών κυβερνήσεων Η διάταξη πρέπει να τροποποιηθεί και ο απερχόμενος πρωθυπουργός και η κυβέρνηση να παραμένουν στη διακυβέρνηση μέχρι να σχηματίσει ο ίδιος ή ο νέος πρωθυπουργός κυβέρνηση, με βάση τα αποτελέσματα των εκλογών.

2.1.8.-ΑΡΘΡΟ 51 Σ Η ηλεκτρονική ψήφος στις βουλευτικές εκλογές και η ψήφος των αποδήμων:

1.-Να δοθεί σε όλους τους εκτός Επικρατείας Έλληνες εκλογείς τους εγγεγραμμένους στους εκλογικούς καταλόγους η δυνατότητα να ψηφίζουν από το εξωτερικό, χωρίς καμιά άλλη προϋπόθεση.

2.- Την υιοθέτηση, είτε αποκλειστικά, είτε διαζευκτικά, της ηλεκτρονικής ή επιστολικής ή της φυσικής/αυτοπρόσωπης μεθόδου ψήφου για όλους τους ψηφοφόρους.

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

2.1.9.-Η εκλογή του ΠτΔ με σχετική πλειοψηφία. Η διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας (άρθρο 32). Ο συνταγματικός νομοθέτης στην τελευταία αναθεώρηση κατά το άρθρο 32 του Συντάγματος γίνονται 5 ψηφοφορίες: στις δύο πρώτες απαιτούνται 200 ψήφοι για την εκλογή προέδρου και στην τρίτη 180 ενώ, σε περίπτωση που μετά από 3 ψηφοφορίες δεν εκλεγεί ο πρόεδρος, στην τέταρτη απαιτούνται 151 ψήφοι στη πιθανή περίπτωση πέμπτου γύρου η εκλογή του ΠτΔ γίνεται κατά πλειοψηφία. Ορθά τροποποιήθηκε το Σύνταγμα για να αποφεύγεται η διάλυση της Βουλής **Όμως τίθεται ζήτημα η απλή πλειοψηφία που απαιτείται τελικά και ενδεχομένως για την προάσπιση του κύρους του ΠτΔ να παρατείνεται η θητεία μέχρι την επόμενη προσφυγή στην λαϊκή ετυμηγορία(Βλ. άρθρο 53 Σ) ,μετα την οποία επαναλαμβάνεται η διαδικασία για εκλογή του ΠτΔ.**

2.1.10.-Ο ΠτΔ να εκλέγεται για μια μόνο θητεία έξι ετών, χωρίς δικαίωμα επανεκλογής.

2.1.11.-Εκλογικός νόμος: Τροποποίηση του άρθρου 54 παρ. 1 κατά το μέρος που ορίζει ότι ο εκλογικός νόμος ψηφίζεται με πλειοψηφία 180 ψήφων και ισχύει **από τις μεθεπόμενες εκλογές**, με στόχο την καθιέρωση μονίμου εκλογικού συστήματος.

2.2.1.-ΒΟΥΛΗ -ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΥΠΟΥΡΓΟΙ-ΠΡΟΝΟΜΙΑ

1.- Η αύξηση των βουλευτών Επικράτειας χωρίς δικαίωμα επανεκλογής. Τα μέλη της Κυβερνήσεως να μην υπερβαίνουν τους 20.

2.-Η κατάργηση κάθε μορφής προνομίου ή ασυλίας για τους βουλευτές και Υπουργούς. **Η τροποποίηση του άρθρου 62 Σ και η πλήρης κατάργηση του άρθρου 86 Σ:** Η ασυλία δεν ισχύει όταν ένας βουλευτής ή Υπουργός καταληφθεί επ' αυτοφώρω διαπράττων κακούργημα ή πλημμέλημα .

Όλοι πρέπει να υπάγονται στο φυσικό δικαστή στον οποίο

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

υπάγονται και οι πολίτες η εξαίρεση που πρέπει να υπάρχει όταν υπάρχει ζήτημα που αφορά την άσκηση των καθηκόντων

Α.-Άρθρο 62: (Ακαταδίωκτο των βουλευτών)

Σύμφωνα με την ισχύουσα διάταξη: «Όσο διαρκεί η βουλευτική περίοδος, ο βουλευτής δεν διώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με άλλο τρόπο περιορίζεται χωρίς άδεια του Σώματος. Επίσης δεν διώκεται για πολιτικά εγκλήματα βουλευτής της Βουλής που διαλύθηκε, από τη διάλυσή της και έως την ανακήρυξη των βουλευτών της νέας Βουλής. Η σχετική άδεια δίδεται από τη Βουλή υποχρεωτικά εφόσον η αίτηση της εισαγγελικής αρχής αφορά αδίκημα το οποίο δεν συνδέεται με την άσκηση των καθηκόντων ή την πολιτική δραστηριότητα του βουλευτή. Η Βουλή, με ευθύνη του Προέδρου της, αποφαινεται υποχρεωτικά σχετικά με το αίτημα μέσα σε τρεις μήνες αφότου η αίτηση του εισαγγελέα για δίωξη διαβιβάστηκε στον Πρόεδρο της Βουλής. Η τρίμηνη προθεσμία αναστέλλεται κατά τη διάρκεια των διακοπών της Βουλής. Δεν απαιτείται άδεια για τα αυτόφωρα κακουργήματα.»

Το εύρος εφαρμογής του άρθρου 62 Σ βρίσκεται, υπό έντονη αμφισβήτηση, ύστερα από τις πρόσφατες εξελίξεις στη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 6 της ΕΣΔΑ(βλ υπόθεση Μπακογιάννη κατά Ελλάδος, Συγγελίδης κατά Ελλάδος της 11ης Φεβρουαρίου 2010 (προσφυγή 24895/07)

Η διάταξη τού άρθρου 62 Σ θα μπορούσε να τροποποιηθεί με την προσθήκη ότι δεν απαιτείται άδεια και για τα αυτόφωρα κακουργήματα και πλημμελήματα καθώς και για τα αδικήματα που αποτελούν κώλυμα διορισμού δημοσίου υπαλλήλου⁵⁹ και ότι απαιτείται πάντοτε η αιτιολογημένη γνώμη του Εισαγγελέα του

⁵⁹ κλοπή, υπεξαίρεση (κοινή και στην υπηρεσία), απάτη, εκβίαση, πλαστογραφία, απιστία δικηγόρου, δωροδοκία, δωροληψία, καταπίεση, απιστία περί την υπηρεσία, παράβαση καθήκοντος, καθ' υποτροπή συκοφαντική δυσφήμιση, καθώς και για οποιοδήποτε έγκλημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής.

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

ΑΠ προκειμένου να διαβιβασθεί αίτημα άρσεως ασυλίας. Περαιτέρω να προβλεφθεί ειδική δωσιδικία των βουλευτών για όλα τα αδικήματα τους στο τριμελές εφετείο /πενταμελές εφετείο.

B.- Άρθρο 86: (Δίωξη κατά μελών της Κυβέρνησης, Ειδικό Δικαστήριο)

Σύμφωνα με την ισχύουσα διάταξη :«1. Μόνο η Βουλή έχει την αρμοδιότητα να ασκεί δίωξη κατά όσων διατελούν ή διετέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, όπως νόμος ορίζει. Απαγορεύεται η θέσπιση ιδιώνυμων υπουργικών αδικημάτων.

2. Δίωξη, ανάκριση, προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση κατά των προσώπων και για τα αδικήματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 δεν επιτρέπεται χωρίς προηγούμενη απόφαση της Βουλής κατά την παράγραφο 3.

Αν στο πλαίσιο άλλης ανάκρισης, προανάκρισης, προκαταρκτικής εξέτασης ή διοικητικής εξέτασης προκύψουν στοιχεία, τα οποία σχετίζονται με τα πρόσωπα και τα αδικήματα της προηγούμενης παραγράφου, αυτά διαβιβάζονται αμελλητί στη Βουλή από αυτόν που ενεργεί την ανάκριση, προανάκριση ή εξέταση.

****3. Πρόταση άσκησης δίωξης υποβάλλεται από τριάντα τουλάχιστον βουλευτές. Η Βουλή, με απόφασή της που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, συγκροτεί ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, διαφορετικά, η πρόταση απορρίπτεται ως προδήλως αβάσιμη. Το πόρισμα της επιτροπής του προηγούμενου εδαφίου εισάγεται στην Ολομέλεια της Βουλής, η οποία αποφασίζει για την άσκηση ή μη δίωξης. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών. Με τη διαδικασία και την πλειοψηφία του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής η Βουλή μπορεί οποτεδήποτε να ανακαλεί την απόφασή της ή να αναστέλλει τη

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

δίωξη, την προδικασία ή την κύρια διαδικασία.

4. Αρμόδιο για την εκδίκαση των σχετικών υποθέσεων σε πρώτο και τελευταίο βαθμό είναι, ως ανώτατο δικαστήριο, Ειδικό Δικαστήριο που συγκροτείται για κάθε υπόθεση από έξι μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας και επτά μέλη του Αρείου Πάγου. Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη του Ειδικού Δικαστηρίου κληρώνονται, μετά την άσκηση δίωξης, από τον Πρόεδρο της Βουλής σε δημόσια συνεδρίαση της Βουλής, μεταξύ των μελών των δύο ανώτατων αυτών δικαστηρίων, που έχουν διορισθεί ή προαχθεί στο βαθμό που κατέχουν πριν από την υποβολή πρότασης για άσκηση δίωξης. Του Ειδικού Δικαστηρίου προεδρεύει ο ανώτερος σε βαθμό από τα μέλη του Αρείου Πάγου που κληρώθηκαν και μεταξύ ομοιόβαθμων ο αρχαιότερος.

Στο πλαίσιο του Ειδικού Δικαστηρίου της παραγράφου αυτής λειτουργεί Δικαστικό Συμβούλιο που συγκροτείται για κάθε υπόθεση από δύο μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας και τρία μέλη του Αρείου Πάγου. Τα μέλη του Δικαστικού Συμβουλίου δεν μπορεί να είναι και μέλη του Ειδικού Δικαστηρίου. Με απόφαση του Δικαστικού Συμβουλίου ορίζεται ένα από τα μέλη του που ανήκει στον Άρειο Πάγο ως ανακριτής. Η προδικασία λήγει με την έκδοση βουλεύματος.

Καθήκοντα εισαγγελέα στο Ειδικό Δικαστήριο και στο Δικαστικό Συμβούλιο της παραγράφου αυτής ασκεί μέλος της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου που κληρώνεται μαζί με τον αναπληρωτή του. Το δεύτερο και τρίτο εδάφιο της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και για τα μέλη του Δικαστικού Συμβουλίου ενώ το δεύτερο εδάφιο και για τον εισαγγελέα.

Σε περίπτωση παραπομπής προσώπου που είναι ή διετέλεσε μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός, ενώπιον του Ειδικού Δικαστηρίου συμπαραπέμπονται και οι τυχόν συμμετοχοί, όπως νόμος ορίζει.

5. Αν για οποιονδήποτε άλλο λόγο, στον οποίο περιλαμβάνεται και

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

η παραγραφή, δεν περατωθεί η διαδικασία που αφορά δίωξη κατά προσώπου που είναι ή διετέλεσε μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός, η Βουλή μπορεί, ύστερα από αίτηση του ίδιου ή των κληρονόμων του, να συστήσει ειδική επιτροπή στην οποία μπορούν να μετέχουν και ανώτατοι δικαστικοί λειτουργοί για τον έλεγχο της κατηγορίας.»

Η σημερινή ρύθμιση του άρθρου 86 Σ είναι ατελέστατη και σκοπεί δυστυχώς στο ακαταδίωκτο αφού θεσμοθετήθηκε μια εξαιρετικά πολύπλοκη διαδικασία για την ποινική δίωξη των υπουργών.

Ο πρώτος νόμος περί ευθύνης υπουργών ήταν ο ΦΠΣ του 1876, όπως τροποποιήθηκε από τον Ν. ΧΕ του 1873. Το νομοθετικό αυτό καθεστώς διατηρήθηκε σε ισχύ για έναν αιώνα μέχρι την έκδοση του ΝΔ 802/1971. Οι ρυθμίσεις του τελευταίου, οι οποίες πάντως επαναλαμβάνουν τις ως τότε ισχύουσες αρχές, διατηρήθηκαν σε ισχύ και από το Σύνταγμα του 1975 με ρητή μεταβατική διάταξη (άρθρο 115 παρ.1) «ώσπου να εκδοθεί ο από το άρθρο 86 παρ. 1 προβλεπόμενος νόμος». Ο νόμος αυτός εκδόθηκε τον Ιούλιο του 1997 (Ν. 2509/1997). Οι διατάξεις, όμως, εκείνες είχαν επικριθεί έντονα και έτσι κρίθηκε η ανάγκη τροποποιήσεώς τους με τον Ν. 3126/2003 (ΦΕΚ Α' 66/19.03.2003). Το σχετικό άρθρο 86 του Συντάγματος αναθεωρήθηκε το 2001. Αντί να βελτιώσει τη κατάσταση την χειροτέρεψε. Η νέα ρύθμιση του άρθρου 86 Σ είναι ατυχέστατη και προβλέπει μια εξαιρετικά πολύπλοκη διαδικασία για την ποινική δίωξη των υπουργών.

Και για τους Υπουργούς ισχύουν οι ιδίες ακριβώς προϋποθέσεις διώξεως όπως και τους βουλευτές χωρίς καμιά εξαίρεση με μόνη διαφορά τα ακόλουθα:

1.Δημιουργία ειδικού ποινικού δικαστηρίου

Α.-Το ειδικό δικαστήριο συγκροτείται με διετή θητεία με κλήρωση από 4 αρεοπαγίτες 3. σύμβουλους επικρατείας και προεδρεύεται από το αρχαιότερο μέλος του Αρείου Πάγου. Στην κλήρωση δεν λαμβάνουν μέρος οι Προέδροι και Αντιπρόεδροι των Ανωτάτων

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

Δικαστηρίων και όσοι δικαστικοί λειτουργοί αποχωρούν λόγω συνταξιοδότησεως κατά τον χρόνο θητείας του δικαστηρίου και θα έχει ισάριθμο αριθμό αναπληρωτών.

Β Συγκροτείται το συμβούλιο του ειδικού δικαστηρίου το οποίο αποτελείται από δύο μέλη ΑΠ και ένα συμβούλιο επικρατείας (Με πλήρη απασχόληση και διετή θητεία)

Το δικαστικό Συμβούλιο του ειδικού δικαστηρίου με μόνιμη σύνθεση, θα αποφαινεται αμετακλήτως:

Α)αν θα διαβιβάζεται αίτημα του ΕισΑΠ στην Βουλή προκειμένου να αρθεί η ασυλία ή υπόθεση θα τεθεί στο αρχείο

β) εάν θα διατάξει περαιτέρω ανακριτικές πράξεις ή β) η υπόθεση θα παραπεμφθεί στη τακτική δικαιοσύνη ή β) θα παραπεμφθεί με βούλευμα του στο ειδικό δικαστήριο

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:1.- Η Βουλή δεν θα παρεμβαίνει στη διαδικασία πλην της άρσεως της ασυλίας μετα γνώμη του Εισαγγελέα ΑΠ ή βούλευμα του δικαστικού Συμβουλίου.

2.-Με αυτό τον τρόπο κάθε υποψία παρεμβάσεις ή παραμέλησης ασκήσεως διώξεως σε βουλευτή Υπουργό δεν θα μπορεί να χαρακτηριστεί ότι θα μπορεί να υπάρξει πολιτική διαδικασία που να αποτρέψει τη δίωξη .

2.3.1 ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ- ΜΟΝΙΜΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΚΑΙ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΙ.

1- Στη 1η παράγραφο του άρθρου 81 του ισχύοντος Συντάγματος αναφέρεται ότι *«Νόμος ρυθμίζει, τη θέση των αναπληρωτών Υπουργών και των Υπουργών χωρίς χαρτοφυλάκιο, των Υφυπουργών, που μπορεί να αποτελούν μέλη της Κυβέρνησης, καθώς και των μόνιμων υπηρεσιακών Υφυπουργών»*. Έτσι μπορεί να συμπληρωθεί η διάταξη με την καθιέρωση μόνιμων Αναπληρωτών Υπουργών ή Υφυπουργών: στα Υπουργεία Παιδείας, Αμυνας και Εξωτερικών και επί του Προϋπολογισμού, με δετή θητεία και εκλογή τους που θα επιλέγονται από τον Πρόεδρο

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

της Δημοκρατίας ή με αυξημένη πλειοψηφία από την Βουλή και θα έχουν την ευθύνη της συνέχισης της εθνικής πολιτικής.

2.- Η δημιουργία εκλογικών περιφερειών με γνώμονα την διαίρεση σε επίπεδο Περιφερειών, με βουλευτές Περιφέρειας και μόνιμο εκλογικό σύστημα.

3.- Να καθιερωθεί ασυμβίβαστο μεταξύ υπουργικής και βουλευτικής ιδιότητας. Οι υπουργοί να κωλύονται να είναι υποψήφιοι βουλευτές μετά τη λήξη της θητείας τους, για μια βουλευτική περίοδο.

3. ΛΟΙΠΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

3.1.- Η κατάργηση του δικαστηρίου του άρθρου 88 Σ (Μισθοδικείο) και την κατάργηση ή αναμόρφωσή του άρθρου 99 Σ (δικαστήριο αγωγών κακοδικίας). Η άμεση κατάργηση του δικαστηρίου του άρθρου 86 Σ του Λεγομένου «Μισθοδικείου». Οι μισθοί των δικαστών καθορίζονται παγίως σε αντιστοιχία προς τους μισθούς των Λοιπών λειτουργών του Κράτους, χωρίς εξαιρέσεις και ειδικές ρυθμίσεις. Τα κοινά δικαστήρια ελέγχουν τις σχετικές ρυθμίσεις. **Κατάργηση της αγωγής κακοδικίας⁶⁰** του άρθρου 99⁶¹ του Σ, ο ζημιωθείς αποζημιώνεται κατά τις κοινές διατάξεις. Από το 1929, που ιδρύθηκε και συγκροτήθηκε το Ειδικό

⁶⁰και το Ν. 693/1977⁴⁷

⁶¹1. Αγωγές κακοδικίας κατά δικαστικών λειτουργών δικάζονται, όπως νόμος ορίζει, από ειδικό δικαστήριο που συγκροτείται από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικράτειας, ως Πρόεδρό του, και από ένα σύμβουλο της Επικράτειας, έναν αρεοπαγίτη, ένα σύμβουλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δύο τακτικούς καθηγητές νομικών μαθημάτων των νομικών σχολών των πανεπιστημίων της Χώρας και δύο δικηγόρους, μέλη του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου των δικηγόρων, ως μέλη, που ορίζονται με κλήρωση.

2. Από τα μέλη του ειδικού δικαστηρίου εξαιρείται κάθε φορά εκείνο που ανήκει στο σώμα ή τον κλάδο της δικαιοσύνης που για ενέργεια ή παράλειψη λειτουργών του καλείται να αποφανθεί το δικαστήριο. Εφόσον πρόκειται για αγωγή κακοδικίας κατά μέλους του Συμβουλίου της Επικράτειας ή λειτουργών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, στο ειδικό αυτό δικαστήριο προεδρεύει ο Πρόεδρος του Αρείου Πάγου.

3. Δεν απαιτείται άδεια για να εγερθεί αγωγή κακοδικίας

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

Δικαστήριο Αγωγών Κακοδικίας, στη δικαιοδοσία του οποίου υπάγονται οι αγωγές κακοδικίας⁶² κατά όλων των δικαστών (τακτικής Δικαιοσύνης, διοικητικής, Ελεγκτικού Συνεδρίου) και εισαγγελέων, έχουν καταδικαστεί στη χώρα μας για κακοδικία μόνο δύο δικαστές

3.2.-Καθιέρωση θεσμού «Γενικού Επιτρόπου της Επικράτειας»⁶³: με την μετατροπή της Γενικής Επιτροπείας⁶⁴ της Επικράτειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σε ανεξάρτητο δικαστικό ελεγκτή νομιμότητας, για τη διαφύλαξη της σύννομης και χρηστής διοικητικής δράσης που επάγεται δημοσιονομικό αποτέλεσμα και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Στο Γενικό Επίτροπο της Επικράτειας υπάγονται διοικητικά όλοι οι ελεγκτικοί μηχανισμοί του Κράτους.

4. ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ

1-Η δημιουργία του ΑΣΔΥ: (Ανώτατο Συμβούλιο Δημόσιων Υπηρεσιών) με ευθύνη την οργάνωση και τη διοίκηση του προσωπικού των δημοσίων Υπηρεσιών. Αυτό που χρειάζεται σήμερα είναι ένα νέο ΑΣΔΥ το οποίο (όπως π.χ. η Civil Service Commission στη Μ. Βρετανία) θα έχει σημαντικούς υλικούς και ανθρώπινους πόρους, ηγεσία με κύρος και αυτονομία από το κομματικοκρατικό κατεστημένο. Ένας τέτοιος οργανισμός θα

⁶² Βλ:ΑΠ 409/1999 Ε' Τμ. [Αγωγή κακοδικίας]

⁶³ Δικαστικοί λειτουργοί που έλαβαν γνώση του άρθρου μου, επεσήμαναν και ορθά ότι γίνεται σύγχυση με τον Εισαγγελέα του ΑΠ. Αλλωστε την πατρότητα του όρου και της ιδέας «Γενικός Εισαγγελέας» έχει ο Πρωτόδικης Γρεβενών Μιχαλης Ντόστας βλ: άρθρο του σε «Η επικείμενη Αναθεώρηση του Συντάγματος και η Δικαιοσύνη», το οποίο δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά στις 27.1.2013 στην ιστοσελίδα «efhemis.gr» και στη συνέχεια (στις 11.2.2013) στην ιστοσελίδα του Ομίλου «Αριστόβουλος Μάνεσης» (constitutionalism.gr)

⁶⁴ Μετά το Κεφάλαιο Θ' του Δεύτερου Μέρους του Πρώτου Τμήματος του ν. 1756/1988 «Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών» (ΦΕΚ Α¹ 35), στο άρθρο 109 αναφέρεται «1. Η Γενική Επιτροπεία της Επικράτειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι ανεξάρτητη δικαστική αρχή. 2. Δρα ενιαία και αδιαίρετα και έχει ως αποστολή τη διαφύλαξη της σύννομης και χρηστής διοικητικής δράσης που επάγεται δημοσιονομικό αποτέλεσμα και την καταπολέμηση της διαφθοράς.»

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

μπορούσε να ελέγχεται δημοκρατικά από μια διακομματική επιτροπή του Κοινοβουλίου, με δικαστικές εγγυήσεις. **Στον μηχανισμό αυτό ν' απορροφήσει (οπωσδήποτε να μην καταργηθεί) το ΑΣΕΠ.**

2.-Τίθεται όριο ηλικίας σε όλα τα μέλη των Ανεξαρτήτων Αρχών και δεν επιτρέπεται η επανεκλογή. Η επιλογή των μελών των Αρχών γίνεται **μετά από δημόσια πρόσκληση** και ακρόαση από το ΑΣΔΥ και **δεν επιτρέπεται η συμμετοχή κρατικών αξιωματούχων** για τέσσερα χρόνια μετά την συνταξιοδότηση τους.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο Αριστοτέλης πρώτος όρισε το πολίτευμα ως [...την τάξην ταις πόλεσι την περί τας αρχάς, τίνα τρόπον νενέμηνται και τι το κύριον της πολιτείας, και τι το τέλος της εκάστης κοινωνίας εστί.], (Πολιτικ. Γ' 5) ορισμός που ισχύει ακόμα και σήμερα. Η δημοκρατία είναι το πολίτευμα όπου η εξουσία πηγάζει από τον λαό, ασκείται από τον λαό και υπηρετεί τα συμφέροντα του λαού και αυτό γίνεται με κανόνες που το Σύνταγμα επιβάλλει. Έτσι η σημερινή κρίση επιβάλλει την προσαρμογή του Συντάγματος μας για την θωράκιση της Ελληνικής Πολιτείας στις καινούργιες πραγματικότητες. Το μεγαλύτερο πρόβλημα δεν είναι το Σύνταγμα αλλά κυρίως η στρεβλή εφαρμογή του. Πρέπει άμεσα να ανοίξει ευρύτατος διάλογος με όλα τα μέσα ενημέρωσης και με το Διαδίκτυο, όπου όλοι οι Έλληνες πολίτες θα μπορούν να καταθέτουν τις απόψεις τους, έτσι ώστε άξια να μπορούμε να έχουμε ένα νέο Σύνταγμα που υπερήφανα να λέμε:

«...Χρώμεθα γάρ πολιτεία ον ζηλούση τούς των πέλας νόμους, παράδειγμα δε μάλλον αντοί οντες τισίν ή μιμούμενοι ετέρους, καί Ονομα μεν διά το μή ές ολίγους αλλ'ές πλείονας οίkein δημοκρατία κέκληται· μέτεστι δε κατά μεν τούς νόμους προς τά ίδια διάφο~<ρα πάσι το ίσον, κατά δε την αξίωσιν, ως έκαστος εν τω ενδοκιμεί, ονκ απο μέρουςτο πλέον ές τά κοινά ή απ' αρετής προτιμάται, ονδ' ανκατά πενίαν, έχων γέ τι αγαθόν δράσαι την πόλιν, αξιώματος

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση
ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

αφανεία κεκώλυται ...»⁶⁵

ΑΝΤΩΝΗΣ Π.ΑΡΓΥΡΟΣ

3/5/2023

ΑΝΤΩΝΗΣ Π. ΑΡΓΥΡΟΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΠΑΡ' ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ
Ιπποκράτους 32, Αθήνα 106 80
Τηλ.: (+30210) 3630994, Fax: 3643327
Κιν.: (+30) 6944 373809
e-mail: argyros.office@gmail.com
www.argyroslaw.gr

⁶⁵ (ΘΟΥΚ 2.34.1-2.46.2: Ο Επιτάφιος του Περικλή).

Προτάσεις για την Συνταγματική Αναθεώρηση
ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΡΓΥΡΟΣ

